

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут філології
Кафедра української літератури і компаративістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« 30 » 01 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ: НОВІТНІ ТЕОРЕТИКО-ЛІТЕРАТУРНІ ШКОЛИ

для студентів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня другого (магістерського)
спеціалізації 035.01 Українська мова та література
освітньої програми 035.01.02 Літературна творчість

Київ — 2020

Розробник:

Жигун Сніжана Віталіївна, доктор філологічних наук, доцент кафедри української літератури і компаративістики.

Викладач:

Жигун Сніжана Віталіївна, доктор філологічних наук, доцент кафедри української літератури і компаративістики.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури і компаративістики

Протокол від 15.січня 2020 р. № 8

Завідувач кафедри _____ (О. О. Бровко)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035.01 Українська мова і література

____.____.2020 р.

Гарант освітньої програми _____

Робочу програму перевірено

____.____.2020 р.

Заступник директора _____ (Л. І. Заяць)

Пролонговано:

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ППП)

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ППП)

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ППП)

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ППП)

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20__ р., протокол № ____

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут філології
Кафедра української літератури і компаративістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О. Б. Жильцов

«_____» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО
ПРОЦЕСУ: НОВІТНІ ТЕОРЕТИКО-ЛІТЕРАТУРНІ
ШКОЛИ**

для студентів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня другого (магістерського)
спеціалізації 035.01 Українська мова та література
освітньої програми 035.01.02 Літературна творчість

Київ — 2020

Розробник:

Жигун Сніжана Віталіївна, доктор філологічних наук, доцент кафедри української літератури і компаративістики.

Викладач:

Жигун Сніжана Віталіївна, доктор філологічних наук, доцент кафедри української літератури і компаративістики.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури і компаративістики

Протокол від ____.____.2020 р. № __-

Завідувач кафедри _____ (О. О. Бровко)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 035.01 Українська мова і література

____.____.2020 р.

Гарант освітньої програми _____ (_____)

Робочу програму перевірено

____.____.2020 р.

Заступник директора _____ (Л. І. Заяць)

Пролонговано:

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20_ р., протокол № __
(підпис) (ПП)

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20_ р., протокол № __
(підпис) (ПП)

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20_ р., протокол № __
(підпис) (ПП)

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20_ р., протокол № __
(підпис) (ПП)

на 20_ / 20_ н.р. _____, «_» _____ 20_ р., протокол № __

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія та історія сучасного літературного процесу

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	8/240
Обсяг годин, зокрема:	
Аудиторні	64
Модульний контроль	16
Семестровий контроль	30
Самостійна робота	130
Форма семестрового контролю	Іспит/Залік

Новітні теоретико-літературні школи

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	0/26
Курс	5
Семестр	10
Кількість змістових модулів з розподілом	2
Обсяг кредитів	0
Обсяг годин, зокрема:	60
Аудиторні	16
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	2
Самостійна робота	40
Форма семестрового контролю	Залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: – розкриття спектру теоретико-літературних підходів, їхнього місця й значення для сучасної гуманістики, оволодіння сучасним літературознавчим категоріальним апаратом, осмислення поняття літературної критики в сучасній гуманітаристиці.

Завдання – сформувати такі компетентності:

Загальні:

1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

2. Здатність бути критичним і самокритичним.
3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
5. Здатність працювати в команді та автономно.
6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
8. Здатність проведення досліджень на належному рівні

Фахові:

1. Здатність вільно орієнтуватися в різних літературознавчих та лінгвістичних методологіях і методах.
2. Здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
3. Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.
4. Володіння методами наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, її презентації науковій спільноті та захисту інтелектуальної власності на її результати.
6. Здатність вільно користуватися спеціальною лінгвістичною та літературознавчою термінологією.
7. Усвідомлення теоретичних засад поетичної мови і активне практичне використання їх у власній творчості.
8. Здатність давати літературно-критичну оцінку художнім творам з урахуванням сучасних мистецьких тенденцій; оцінювати зразки літературно-критичної думки.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Знання та розуміння:

1. Демонструвати глибокі знання в галузі гуманітарних наук; застосування їх методів у різних видах професійної діяльності; застосування філософських ідей у власних дослідженнях; глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень; здатність кваліфіковано пояснити феномени мови і мистецтва, їхню роль у людському житті; знання правових та етичних норм, які регулюють міжособистісні відносини у професійних колективах.
2. Виявляти глибокі знання та розуміння змісту теоретичних філологічних дисциплін в обсязі, необхідному для розв'язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: загальних властивостей художньої літератури як системи систем, її зразків як творів мистецтва; еволюційного шляху розвитку вітчизняного і світового літературознавства; засад поетики літературного твору, художнього тексту, множинності його інтерпретацій, варіативності підходів; зв'язку художньої літератури з історією та станом духовної культури народу; принципів і методів літературознавчого аналізу художнього тексту та інтерпретації літературного твору; актуальних проблем вивчення літературних напрямів, стилів, жанрів, образів, сюжетно-композиційних особливостей, засобів художньої виразності.
3. Виявляти глибокі знання та розуміння змісту дисциплін, пов'язаних із специфікою творчої праці письменника, теорією і практикою написання творів основних літературних жанрів.

4. Демонструвати глибокі знання та розуміння з типології стилів і жанрів (епохи, національних літератур, напрямків, шкіл, окремих письменників); традиційних сюжетів, образів і мотивів (міфологічних, легендарно- фольклорних, літературних, історичних, легендарно-церковних); принципів і підходів компаративної поетики.

Застосування знань та розумінь:

1. Ефективно здійснювати комунікативні функції (з охопленням інформаційного, мотиваційно-стимулюючого та контрольного-коригуючого компонентів); конструктивно-проектні функції (планувати і творчо конструювати робочий процес загалом, а також робочі субпроцеси); організаторські функції (реалізувати плани, творчо розв'язувати задачі в процесі роботи, вносити до планів обґрунтовані корективи).
2. Працювати з науковою літературою; визначати суть та характер нерозв'язаних наукових проблем; узагальнювати та класифікувати емпіричний матеріал; вирішувати завдання пошукового та проблемного характеру.

Формування суджень:

1. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну думку щодо них – професійно, етично виважено і соціально відповідально.
2. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в літературознавстві
3. Багатоаспектно і об'єктивно оцінювати досягнення літературознавства; художні якості авторського рукопису; сучасні та класичні художні твори.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт					
			Аудиторна					Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Структуралізм та його похідні								
1	Структуралізм і деконструкція	14	2	2			10	
2	Наратологія і нова стилістика	14	2	2			10	
	Модульний контроль	2						
	<i>Разом</i>	30	4	4			20	
Змістовий модуль 2. Контекстуальні інтерпретації								
3	Фройдизм і фемінізм	14	2	2			10	
4	Постколоніалізм та новий історизм	14	2	2			05	
	Модульний контроль	2						
	<i>Разом</i>	30	4	4			20	
	<i>Усього</i>	60	8	8			40	

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СТРУКТУРАЛІЗМ ТА ЙОГО ПОХІДНІ

Тема 1. Структуралізм і деконструкція

Основні ідеї структуралізму. Фердинанд де Сосюр як предтеча структуралізму. Погляди Ролана Барта, Клода Леві-Строса, Юрія Лотмана.

Ідеї Роланда Барта та Жака Деріди. Ризома. Деконструкція як спосіб зламати мислення ієрархізованими опозиціями. Інтертекстуальність Ю.Крістевої.

Структуралістський аналіз діалогії І. Качуровського «Шлях невідомого» і «Дім над кручею».

Тема 2. Наратологія і нова стилістика

Наратологія як вчення про оповідь. Розрізнення фабули і сюжету. Арістотель про елементи оповіді. «Морфологія казки» В.Проппа, фабула у формалістів та Ц.Тодорова. Подача оповіді у працях Ж.Женетта. Типологія нараторів.

Традиційна і нова стилістика. Роман Якобсон. Конференція зі стилю. Понятійний апарат нової стилістики: перехідність, зв'язки, недостатня лексикалізація, порядок слів. Інтерпретація граматичних структур. Підтвердження інтерпретацій та пропонування нових на основі лінгвістичних даних.

Літературна група «Ланка» у пошуках нової платформи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 КОНТЕКСТУАЛЬНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Тема 3. Фройдизм і фемінізм

Структура психіки, дитяча сексуальність та сні у теорії З.Фрейда. Дитячий психоаналіз А.Фрейд. Індивідуальна психологія А.Адлера Основні поняття психоаналізу (Едипів комплекс, витіснення, заміщення та ін.) Фрейдова теорія творчості. «Острах впливу» Г.Блума. Онірокритика.

Діалог Хвильового і Шевченка у світлі теорії остраху впливу.

К.Горні та її критика Фрейда. Розрізнення понять феміністичний, жіночий, фемінний. С. де Бовар «Друга стаття». Етапи розвитку феміністичної критики. Погляди Е.Сіксу. Е.Шовалтер. Феміністична антропологія Мерілін Ялом. Проблема жіночої мови. Перегляд літературного канону.

Літературний канон 1920-х років: жіноча версія.

Тема 4. Постколоніалізм і новий історизм

Ф.Фанон та Е.Саїд як основоположники постколоніальних студій. Поняття орієнталізму. Антиколоніальна та постколоніальна критика. Поняття мімікрії та змішаної ідентичності у працях Г.Бгабги. Проблема мови у постколоніальних

студіях. Застосування постколоніальної методології при аналізі літератури російських колоній. Ева Томпсон і її праця «Трубадури імперії». Українські постколоніальні студії. Постколоніальне прочитання роману Б.Антоненка-Давидовича «За ширмою».

Паралельне читання літературних і не літературних текстів. «Обрамлення» літературного твору не літературними текстами. Текстуальність минулого. Культурний матеріалізм: історичний контекст; історичний метод; політичні вподобання; текстуальний аналіз. Відмінність підходів. Дослідження творчості Ольги Кобилянської Марком Павлишиним.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Денна форма

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		к-ть одиниць	максимальна кількість балів	к-ть одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
	<i>Разом</i>		59		59
Максимальна кількість балів: 118					
Розрахунок коефіцієнта: $118:100= 1,18$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

Тема 1. Структуралізм і деконструкція

Порядок виконання

1. Опрацюйте один з текстів:

Лотман Ю. Структура художественного текста (Ел.ресурс. Режим доступу:

https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/Lotman/Index.php)

Барт Р. «S/Z» (Електронна версія Режим доступу: <http://yanko.lib.ru/books/cultur/bart-sz-l8.pdf>)

Вимоги до оформлення

1. Слід дотримуватися наукової композиції тексту: теза-аргументи-висновок.
2. Усі запозичення оформлювати посиланням на джерела.
3. Обсяг тексту має відповідати 2–4 с. (4–8 тисяч знаків), шрифтове оформлення довільне.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка — 5 балів.
2. Оцінюватимуться самостійність мислення, аргументованість тез, використання фактичного матеріалу.

Тема 2. Наратологія і нова стилістика

Порядок виконання

1. Опрацюйте роботу Ж.Женетта «Фігури» (Електронний ресурс у режимі доступу: <http://yanko.lib.ru/books/lit/jennet-figuru-1-2-1998-1.pdf>)

Вимоги до оформлення див. тему 1.

Тема 3. Фройдизм і фемінізм

Порядок виконання

1. Опрацюйте статтю З.Фрейда «Поет і фантазування» (Фрейд, З. Поет і фантазування [Текст] / З. Фрейд // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів : Літопис, 2001. – С. 107-116.), або роботу С.де Бовуар «Друга стаття» (Електронний ресурс у режимі доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/de_Bovuar_Simona/Druha_stat_Tom_1/)
Вимоги до оформлення див. тему 1.

Тема 4. Постколоніалізм і новий історизм

Порядок виконання

1. Опрацюйте працю Е.Томпсон «Трубадури імперії» (Електронний ресурс у режимі доступу: <http://litopys.org.ua/thompson/tom.htm>)
Вимоги до оформлення див. тему 1.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль 1

1. Визначте літературознавчий підхід у запропонованому фрагменті наукового тексту, аргументуйте свою думку.
2. Тестове завдання.

Модульний контроль 2

1. Визначте літературознавчий підхід у запропонованому фрагменті наукового тексту.
2. Тестове завдання.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка — 25 балів: 15 – визначення підходу та аргументованість доведення, 10 – тест.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно A	90–100
Дуже добре B	82–89
Добре C	75–81
Задовільно D	69–74

Достатньо E	60–68
Незадовільно FX	35–59
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу F	1–34

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ
«Теорія та історія сучасного літературного процесу»
(денна форма)

Разом: 60 год.: лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год.,
самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год., семестровий контроль – 2 год.

Тиждень	I	II	III	IV
Модуль	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Структуралізм та його похідні		Контекстуальні підходи	
Кількість балів за модуль	59 балів		59 балів	
Лекції	I	II	III	IV
Теми лекцій	Структуралізм і деконструкція (1 б)	Наратологія і нова стилістика (1 б)	Фройдизм і фемінізм (16)	Постколониалізм і новий історизм (16)
Теми семінарських занять	(11 Структуралізм і деконструкція б.)	Наратологія і нова стилістика (11 б.)	Фройдизм і фемінізм (11 б.)	Постколониалізм і новий історизм (11 б.)
Самостійна робота	Самостійна робота 1, 2 (10 б.)		Самостійна робота 3,4 (10 б.)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 б.)		Модульна контрольна робота 2 (25 б.)	
Підсумковий контроль	Залік			

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основи

1. Баррі П. Вступ до теорії : літературознавство та культурологія /Пітер Баррі ; пер. з англ. О. Погинайко. Київ : Смолоскип, 2008. 358 с.
2. Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. — Львів: Літопис, 1996. — 633 с.

Додаткові

3. Агеєва В. Жіночий простір: феміністичний дискурс українського модернізму. – К.: Факт, 2008.
4. Дерріда Ж. Письмо та відмінність. К.: Основи, 2004. – 602 с.
5. Женетт Ж. Повествовательный дискурс / Жерар Женетт // Фигуры : [в 2-х томах]. – М.: Изд-во Сабашниковых, 1998. – Т. 2. – С. 60–280.
6. Лотман Ю. Структура художественного текста // Лотман Ю. М. Об искусстве. СПб., 1998. С. 14–288.
7. Павлишин М. Ольга Кобилянська: прочитання. Харків: Акта, 2008.
8. Саїд, Едвард В. Орієнталізм / Пер. з англ. В. Шовкун. - К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. - 511 с
9. Томпсон, Ева М. Трубадури імперії: Російська література і колоніалізм. / Пер. з англ. М. Корчинської. - К: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. - 368 с

